

Polecenia podsumowujące

1. Przedstaw i oceń stosunki polsko-krzyżackie w XV w.
2. Omów przebieg wielkiej wojny z zakonem.
3. Opisz przebieg i skutki wojny trzynastoletniej.

Wojny z zakonem
krzyżackim w XV w.

Podsumowanie

40

Wielka wojna z zakonem krzyżackim (1409–1411)

Przyczyny

- chrzest Litwy za pośrednictwem Polski – odebranie państwu zakonowi krzyżackiego ważnego celu działalności
- oskarżenie Władysława Jagiełły i Witolda o chrzest pozorny przez wielkiego mistrza Ulricha von Jungingena
- antykrzyżackie powstania ludności litewskiej na Żmudzi
- chęć odzyskania ziemi chełmińskiej i Pomorza Gdańskiego przez Królestwo Polskie
- agresywna polityka Ulricha von Jungingena wobec Polski (podsycanie sporów granicznych o ziemię dobrzyńską)
- sojusz polsko-litewski wymierzony w Krzyżaków

Przebieg

- 1409 – wypowiedzenie wojny przez Krzyżaków
- 1410 – zwycięska dla sił polsko-litewskich bitwa pod Grunwaldem
- 1410 – oblężenie Malborka przez siły polskie pod wodzą Władysława Jagiełły

Skutki

- klęska militarna zakonu krzyżackiego
- pierwszy pokój toruński w 1411 r.
 - odzyskanie przez Polskę ziemi dobrzyńskiej zagarniętej przez Krzyżaków w czasie wojny
 - wykup jeńców przez stronę krzyżacką
 - rezygnacja zakonu z pretensji do Żmudzi do czasu śmierci Witolda
 - możliwość korzystania przez kupców ze szlaków handlowych w obu państwach

Wojna trzynastoletnia (1454–1466)

Przyczyny

- dążenie ludności pruskiej (szlachty i mieszczaństwa) do utworzenia reprezentacji stanowej w państwie krzyżackim i wpływanie na rządy (założenie Związku Jaszczurczego i Związku Pruskiego)
- 1454 – powstanie antykrzyżackie w Prusach i zwrócenie się Związku Pruskiego o pomoc do Kazimierza Jagiellończyka
- 1454 – wydanie aktu inkorporacji Prus do Polski przez króla Kazimierza Jagiellończyka

Przebieg

- 1454 – nadanie szlachcie polskiej przywileju cerekwicko-nieszawskiego
- 1454 – klęska polskiego pospolitego ruszenia w bitwie pod Chojnicami
- organizacja armii najemnej przez Polskę dzięki wsparciu finansowemu ze strony Gdańska
- 1462 – zwycięska dla sił polskich bitwa pod Świecinem
- 1463 – zwycięska dla sił polskich bitwa na Zalewie Wiślanym

Skutki

- drugi pokój toruński w 1466 r.
 - odzyskanie przez Polskę Pomorza Gdańskiego i ziemi chełmińskiej
 - uzyskanie przez Polskę Warmii z Elblągiem i Malborkiem
 - okrojone państwo krzyżackie jako Prusy Zakonne – lennem Polski
- powstanie Prus Królewskich z terenów uzyskanych w drugim pokoju toruńskim
- rozwój eksportu polskiego zboża przez Gdańsk
- rozwój gospodarczy i bogacenie się Gdańska
- wzrost znaczenia politycznego szlachty w Królestwie Polskim

Polecane publikacje

Marian Biskup, *Wojny Polski z zakonem krzyżackim 1308–1521*, Oświęcim 2017.
Norbert Delestowicz, Wojciech Lorek, Robert T. Tomczak, *Poczet wielkich mistrzów krzyżackich w Malborku 1309–1457*, Kraków 2018.

